

Cluj-Napoca

Opt piese de teatru, la etapa interjudețeană de la Cluj-Napoca, la care au participat formații din județele Alba, Bihor, Cluj și Sălaj. Printre acestea, două au ca erou central pe Avram Iancu (*Iancu la Hălmașiu* de Paul Everac și *Legenda lui Avram Iancu* de Dan Tărbilă); una e o satiră la adresa misticismului (*Mintuleț în paradis* de Sütő Andras), alta, o piesă de actualitate (*Schimbul* de Aurel Storin). Am privit cu interes și piesa «dramaturgului local Ștefan Mihut, *Umbre în plin soare*, pusă în scenă de colectivul teatral al Casei de cultură din Dej. Din păcate, o anumită rețineră a autorului, care putea fi depășită doar la stimulentele realizatorilor spectacolului, se răsfrânge asupra cursivității acțiunii; autorul dovedește, totuși, că știe construi teatru și că stăpânește cu îndemânare verbul.

Modalitate de expresie existentă doar în țara noastră, teatrul nescris s-a înfățișat la etapa clujeană cu două spectacole: *Comoara din ladă* (Căminul cultural din Ciumăfaia, județul Cluj) și *Dracul era chiar vecina* (Căminul cultural din Holod, județul Bihor). Scena mare, cu lumini savant plasate și cu instalații tehnice complicate, dezavantajează teatrul naiv, iar micile moralități își pierd savoare și autenticitatea pe care le au pe scena simplă a căminului cultural sătesc. Dar dialogul viu, colorat, nu părăsește nici în aceste condiții, spectacolele impresionând prin inedit, prin mesajul direct.

Despre cele opt femei din Ciumăfaia am scris în numărul precedent al revistei, așa că-i vom prezenta — foarte succint — doar pe cei din Holod. După ce au obținut un premiu important la Festivalul Zilele teatrului de amatori, în 1976, ei participă la Festivalul național „Cântarea României”, ou o nouă creație, care satirizează naivitatea celor ce mai cred în eresuri. Mai puțin împiedec decât spectacolul anterior (intitulat *Cine poartă vina?*), cel de față păcătuiește prin faptul că totul este previzibil, dinainte descoperit. Rămân talentul conturării unor caractere, limbajul colorat, vorbele de duh presărate, fără economie, în fiecare scenă.

Merită să fie reținută, de asemenea, interpretarea dată piesei *Schimbul* de Aurel Storin, de către formația de teatru în limba maghiară de la Casa de cultură din Cluj-Napoca. Acțiunile fizice au un sens precis, transmit idei și sentimente. Actorul Dehel Gabor (de la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca) a știut să imprime ritm, să pună accente acolo unde era necesar, să valorifice gesturile mici, amănuntul, în aparență, nesemnificativ.

Sobru și emoționant, montajul literar-muzical *Independenți, și demni, și suverani* de Mihai Ispirescu, realizat de formația Clubului T.C.L.-Oradea, asociindu-și, pentru partea mu-

zicală, corul „Iliria”. Reliefind momentele cele mai importante ale războiului pentru cucerirea Independenței de stat a țării noastre, textul, străbătut de cald patriotism, a fost rostit cu patetism reținut; iar cîntecele au afirmat viguros bucuria firească a unui popor care și-a dobîndit neatințarea prin luptă și care trăiește, astăzi, în deplină libertate. Remarcabil, prin bogăția costumului, prin recuzita viu colorată, montajul literar *Țara mea* de Kozma Elza (formația Căminului cultural din Bicalat, județul Cluj) a demonstrat optimismul și hărnicia țăranilor muncitori din acest colț de țară, creația cultă împletindu-se cu cea folclorică în versuri inspirate, rostite cu forță.

De un deosebit succes s-au bucurat recitalurile de poezie. Sensibil apropiate ca nivel, selecțiile celor patru județe au pus juriului grele probleme de departajare. Recitalul de versuri aparținînd poezilor contemporani, în interpretarea grupului de recitatori de la Întreprinderea de porțelan-menaj din Alba Iulia, a impresionat prin decența, chiar prin eleganța rostirii; recitalul de versuri populare, adus pe scena Festivalului de către Casa de cultură din Jibou-Sălaj, a avut rezonanțe de cor de tragedie antică, iar cel al Căminului cultural din Vîrciorog-Bihor, intitulat *De muncă și omenie*, a încadrat o culegere de valoroase versuri populare într-o formă de prezentare scenică inedită, cu o mișcare a grupurilor de o plastică fermecătoare.

Adăugînd reprezentațiile formațiilor păpușarești (între care, o interesantă dramatizare a *Caprei cu trei iezi*, semnată de Stanca Ponta, precum și *Poveste despre pămîntul țării*, de Mircea Vaida — Casa de cultură din Salonta-Bihor și, respectiv, Casa de cultură din Gherla), perindarea unor recitatori, a echipelor satirice și a brigăzilor artistice de agitație, obținem o imagine de ansamblu a forțelor artistice din cele patru județe, participante la această etapă a Festivalului național „Cîntarea României”.

Mihai Crișan

Tîrgu Mureș

Tg. Mureș — unul dintre centrele etapei interjudețene. Aici se întrec artiștii amatori din județele Mureș, Bistrița-Năsăud și Harghita. Cu cîteva zile în urmă, s-a desfășurat aici etapa republicană a formațiilor artistice studentești. Acum, e rîndul amatorilor din întreprinderi și de la sate. Coborîți din autocarul care ne aduce de la Tîrgoviște, cei peste patruzeci de membri ai juriilor sîntem înțîmpinați de un oraș îmbrăcat în haine de sărbătoare. Grupuri, grupuri, zeci de grupuri de tineri învestmîntați în costume pitorești

se plimbă pe străzi. Toate afişele şi panourile care împînzesc oraşul nu stîrnesc atîta interes cît perechile de tineri dansatori care aşteaptă să intre în competiţie. Formaţiile muzical-coreografice se vor întîlni în sala mare a Palatului Culturii. Noi ne îndreptăm către sala Studio a Institutului de teatru „Szentgyörgyi István”. Aici se întrec formaţiile de teatru, montaje şi brigăzi artistice. Sala de spectacole este excelentă, o veritabilă bijuterie. Gazdele sînt îndatoritoare.

Revedem formaţia de teatru nescris din comuna Şanţ. Aceeaşi piesă, amintind uimitor de povestea bătrînului Rigă Lear. Autorul, octogenarul Constantin Jugan, n-avea cum să-l cunoască pe Shakespeare. Cînd a conceput piesa *Bătrînul îşi imparte averea*, animatorul acestui teatru era analfabet. Urmărim, emoţionaţi, acest fenomen atît de rar, inedit în mişcarea artistică de amatori — teatrul nescris; cită spontaneitate, cită firese, ce simţ al tragicului şi ce măsură au aceşti ţărani, care improvizează replica de replică, după reguli care le aparţin şi cu un remarcabil talent.

Montajele sînt animate de bune intenţii, dar inegale. Se simte influenţa spectacolelor văzute la televizor. Unele sînt chiar naive, dar, fără nici o îndoială, sincere. Din *Mierureca-Nirajului*, Căminul cultural prezintă un montaj literar-muzical remarcabil, *În numele poporului*. Recitatorii au o eleganţă sobră şi muzica punctează discret momentele dramatice. Reţin numele instructorului: Kiss Hajnal. Probabil, îi vom revedea în faza republicană. Se prezintă şi o piesă de teatru, *Zorile la patru cincizeci şi patru* de Ionel Hristea; formaţia aparţine Casei de cultură a sindicatelor din Tg. Mureş, cu un instructor profesionist: Mărocea Chirvăsuţă. Corect, dar fără strălucire. Mai interesant, deşi nu egal, recitalul de balade al aceleiaşi formaţii. Versul popular este umbrît de efecte căutate. Interpretii sînt buni, au talent, dar nu au deprinderea mişcărilor savant elaborate, sînt stingheriţi de preocuparea instructorului pentru plastică scenică, îi supără spoturile de lumină. Fiecare în parte ar fi izbutit mai mult. Aşa cum a izbutit Smaranda Munteanu din Bistriţa, cu balada populară „Minăstirea Argeşului”. Ce frumos spune versul popular această tînără muncitoare!

Formaţiile păpuşăreşti sînt slabe. Aceleaşi texte banale, dramatizări stîngace, după basme preluate de la teatrele profesioniste, aceleaşi păpuşi urite, stîngaci minuite! Păcat.

În pauze, stau de vorbă cu participanţii la concurs. Sînt mîndri că au depăşit faza judeţeană, că iau parte la etapa interjudeţeană. Îmi cer să le arăt pe Paul Everac, pe Ion Băieşu, mă întrebă, fără sfială, dacă s-au prezentat bine. Le admîr costumele, sînt minunate. Au chipuri sănătoase, arse de soare, şi priviri luminoase. Cunoşc sau nu cunoşc vorbele lui Pierre de Coubertin, ei le repetă stăruitor: „Important e să participi!” Sigur, nu toţi participanţii pot fi la fel de buni, ei ştiu asta, dar important e să participi.

Un nou moment de strălucire: creatorul popular Feher Iosif, din comuna Bogata; recită în limba maghiară o poezie proprie. Nu înţeleg, dar spune frumos, simplu, firesc, grav. Pe urmă, surpriza. Aceeaşi poezie, recitată de el în limba română: „Săraci muncitori din timpuri”. Feher Iosif, de două ori creator: în limba naţionalităţii lui şi în limba ţării în care trăieşte. Ce frumos omagiu, ce pildă de patriotism!

Se încheie un moment al etapei interjudeţene. Hotărît lucru, un juriu de profesionişti are, la rîndul lui, multe de învăţat. E o experienţă unică. Mergem să vedem expoziţia interjudeţeană de artă populară şi expoziţia artiştilor plastici amatori; pe urmă, din nou acasă şi, peste cîteva zile, din nou prin ţară...

Virgil Munteanu

Constanţa

Tîmp de două zile, pe scenele a două teatre constănţene (Dramatic şi „Fantasio”), peste o mie de artiştii amatori şi creatori de artă din judeţele Tulcea, Ialomiţa şi Constanţa s-au întrecut în faza interjudeţeană a Festivalului naţional „Cîntarea României”. Actori şi regizori, cîntăreţi şi dansatori, creatori din rîndul maselor, fiecare dintre reprezentanţii celor trei judeţe a dat, cu talent şi însufleţire, expresie valorilor artistice autentice, caracteristice locurilor unde trăiesc şi muncesc.

— „I-am urmărit în aceste două zile pe cei mai buni dintre artiştii amatori cei mai buni ai celor trei judeţe — ne-a declarat regizorul Constantin Moruzan, artist emerit. Sînt, toţi, oameni minunaţi, de la Dunăre şi de la mare, frunţaşi la locurile lor de muncă — în fabrici, pe ogoare, pe navele ce poartă, peste mări şi ţări, gloria tricolorului românesc — şi, toţi, hotărîţi să fie frunţaşi şi aici, în imateriala lume a creaţiei şi a interpretării. Într-o manifestare de o asemenea amploare, locul ocupat de fiecare formaţie are o importanţă mai mică. Esenţial, semnificativ, rămîne faptul că aceste întreceri au pus în lumină nebanuite vocaţii artistice, viguroase talente, numeroase resurse creatoare”.

Potenţialul artistic al fiecăruia dintre cele trei judeţe a fost cu pregnanţă caracterizat prin nivelul formaţiilor de teatru calificate pentru faza interjudeţeană. Aceste formaţii aparţin Caselor de cultură din Babadag (Tulcea), Călăraşi (Ialomiţa) şi Medgidia (Constanţa). Le-am enumerat în ordinea intrării în concurs, cu spectacolele *Mama* de D. R. Popescu, *Dezertorul* de Mihail Sorbul şi *Io, Mircea Voievod* de Dan Tărchilă.